

Triin Lepland
Planeeringute osakond
Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
Eesti

Tallinn

13.08.2020

Edastatud e-kirja vahendusel digitaalselt
allkirjastatud kujul:
info@fin.ee

Vastukiri Eesti mereala planeeringu osas tehtud ettepanekute tagasilükkamisele

Austatud Triin Lepland

Saadame vastuseks Teie 14.07.2020 kirjale, et jääme oma varem esitatud ettepanekute ja vastuväidete juurde ning esitame täiendavad ettepanekud ja selgitused, mis puudutavad Eesti mereala planeeringu põhilahenduse eelnõud.

- 1. Kirjutate, et mereala planeering sätestab edaspidisteks meretuuleenergia arendusteks konkreetsed tingimused ja suunised. Vaatekoridoride osas ei vasta see tõele nii kaua, kuni planeeringus või selle raames tehtavas lisauuringus pole selgelt sätestatud vaatekoridoride ulatus, laius ja asukoht ning kantud need ka planeeringu põhikaardile. Käesolevalt puudub ka meetodika vaatekoridoride mõõtmete ja koordinaatide määramiseks, mistõttu on planeering vastuolus PlanS § 14 lg 2 punktiga 12, mille kohaselt on üleriigilise teemaplaneeringu ülesandeks energeetika-, gaasi- ja sidevõrgustiku rajamiseks sobivate alade määratlemine.**

Väidate oma kirjas, et KSH punktis 4.4.1.6. on vaatekoridoride meetodika lahti kirjutatud. See väide on väär. KSH-s on pikalt kirjeldatud meretuulikute visuaalset mõju ja selle leevendamise võimalusi (millest ühena on nimetatud vabade vaatekoridoride kavandamist läbi tuulealade), mida aga ei tohi segi ajada vaatekoridoride määramise meetodikaga. Viimase kohta on öeldud ainult järgmist: „Vaatekoridoride ulatuse määramisel tuleb lähtuda konkreetsete tuulikute parameetritest.“ Planeering täpsustab, et loamenetluse/KMH tasandil tuleb tuulikute asukohtade ja tehnoloogilise lahenduse otsustamisel täpsustada vaatekoridoride paiknemist ja ulatust, kaasates omavalitsusi: „Vaatekoridori ulatuse, laiuse ja asukoha täpsustamine toimub eraldiseisva uuringuga ning

tuulikute paigutuse ja parameetrite selgumisel hoonestusloa staadiumis, kaasates kohaliku omavalitsust.“ Seega antud planeeringust ei selgu, millistel aladel on võimalik tuuleparke arendada ja mis viisil on võimalik seda ka tulevikus välja selgitada.

Erinevalt visuaalse mõju osas tehtud rahvusvahelistest uuringutest pole vaatekoridore, nende määramise meetodikat, rakendatavust ja mõju uuritud, mistõttu juhul, kui Eesti soovib seda teed minna, tuleb siin olla n-ö pioneer ja teema avamise kõrval see ka sisustada. Lähtuvalt põhilahenduse avalikul väljapanekul laekunud Lennuameti sisendist vähendati tuuleenergeetika alasid, tuues välja konkreetsed alad, kuhu tuulikuid rajada ei tohi. Leiame, et ka vaatekoridorid on juba Eesti mereala planeeringu põhilahenduses võimalik sama konkreetselt markeerida.

Jääme endiselt oma seisukoha juurde, et planeering peab andma konkreetse vastuse, kuhu tuulikuid saab rajada ja kuhu mitte. Tuues näitena Saaremaa, kust läänekaartesse peab avanema „vaba vaatekoridor“, võib see meetodika puudumise tõttu tähendada, et piirkonna kogu tuuleenergia ala kasutamine on võimatu. Kui see on juba praegu planeeringu koostaja soov, siis tuleks see kohe ka välja öelda ning alad kaardilt kustutada, mitte luua soodsat pinnast lõpututeks (kohtu)vaidlusteks. Igal juhul tuleb strateegiline planeerimine viia lõpuni käesoleva protsessi käigus.

Selgitasite, et vaatekoridoride määramine hoonestusloa staadiumis koostöös kohaliku omavalitsusega toob välja kaasamise vajaduse, mitte ei tähenda kohalikele omavalitsusele ülesannete jagamist. Oleme nõus, et kohalikud omavalitsused tuleb protsessi kaasata, kuid jääme siinkohal eriarvamusele, kuivõrd leiame, et käesolevalt on tegemist justnimelt kohalikele omavalitsusele ülesande andmisega. Riik ei saa üleriigilise planeeringuga seotud kohustusi üle anda kohalikele omavalitsustele¹. Ka PS §154 kohaselt võib kohalikele omavalitsusele panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega. Kohalikud omavalitsused tegelevad planeerimisega enda omavalituse territooriumil, mitte merealal. Riik ei saa planeeringuga sundida kohalikele omavalitsusi tegelema ülesannetega, milleks neile pole rahalisi vahendeid ega muid ressursse tagatud. Ka pole vastavalt veeseadusele TTJA-l

¹ Käesolevalt ei nähtu, et selliste kohustuste täitmine oleks omavalitsusüksusele pandud seaduse või lepinguga (KOKS § 6 lõige 4).

hoonestusloa menetlemise etapis võimalust tegeleda planeerimisega². TTJA ainus ülesanne selles faasis on vastavalt Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti põhimäärusele³ hoonestusloa andmine avalikus veekogus kaldaga püsivalt ühendamata ehitisele, mitte tegeleda strateegilise taseme planeerimise ega mõjude hindamisega (KSH).

Lisaks, Teie poolt kirjeldatud kaasamise tulemusena võib tekkida olukord, kus otsustatakse vabad vaatekoridorid moodustada niivõrd suured, et kogu meretuuleenergia kasutuselevõtt ebaõnnestub. Taastuenergia suuremahuline kasutuselevõtt on aga riiklik küsimus (nagu ka merekasutus üldisemalt), mida ei saa täielikult kohalikule omavalitsusele otsustamiseks üle anda. KOKS § 65 lõike 4 kohaselt tuleb kohalike võimuorganitega konsulteerida õigeaegselt ja sobival viisil kõigi neid otseselt puudutavate küsimuste planeerimise ja otsustamise puhul. Oleme seisukohal, et kohalikud võimuorganid tuleb juba praegu mereala planeeringu menetlusse igakülgsest kaasata ning määratleda vaatekoridorid. Vaid seeläbi on täidetud kohalike võimuorganitega õigeaegselt konsulteerimise kriteerium. Käesolevas mereala planeeringus on planeerimise faas vaja ka sisuliselt lõpule viia, kusjuures ei tohi eksisteerida tingimuslikku kooskõlastust, vaid tuleb konkreetselt otsustada asja poolt või vastu.

Kokkuvõtvalt, vaatekoridoride temaatika tuleb lahendada praeguse planeerimise käigus.

- 2. Täiendavalt juhime tähelepanu mitteaktsepteeritavale lähenemisele keskkonnamõjude hindamises, mis puudutab seda, millise tehnoloogia mõju on hinnatud. Planeering ei täpsusta, kui suuri tuulikuid see käsitleb, mis, arvestades tuuleenergia tehnoloogia kiiret arengut, on tervitatav. Kahjuks ei saa KSH aga selliselt mõjusid adekvaatselt hinnata, mis tähendab, et mereala planeeringus on tuuleparkide mõju hindamata.**

Praeguse seisuga ületavad turul saadaolevad meretuuliku mõõtmed oluliselt nende tuulikute mõõtmeid, millest lähtuvalt KSH-s mõjusid on hinnatud. Isegi kui planeering selliselt kehtestatakse, on tulevikus võimatu viia läbi hoonestusloa menetlust, saada ehitisluba ja leida rahastust meretuulikute rajamisele, mis on

² Vastavalt ELTS § 92¹ lõikele 1 peab avaliku veekogu tuuleelektrijaamaga koormamise kavandamiseks taotlema hoonestusloa Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametilt. VeeS § 223 lg 1 punkti 3 kohaselt keeldub TTJA hoonestusloa andmisest, kui taotletava hoonestusloa tingimused on vastuolus kehtiva planeeringuga.

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/113122018008>

näiteks 240 meetrise tipukõrgusega, kuna planeeringu KSH-s on tuulikute mõju hinnatud, lähtudes 137 meetri kõrgustest mudelitest. Ka juba algatatud hoonestusloa menetlus planeeringualal (Saare Wind Energy OÜ⁴) hõlmab kõrgemaid mudeleid (kuni 180 meetrit merepinnast), kui mereala planeeringuga on hinnatud. Veelgi enam, hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõjude hindamise algatamises⁵ võidakse ette näha, et tuulikute kavandamisel tuleb lähtuda ettenähtud kõrguspiirangutest. Kuna mereala planeering kõrgust ei reguleeri, siis lähtutakse planeeringu KSH-st, kus on aga hinnatud vaid kuni 137 meetri kõrgusega tuulikute mõju.

Visuaalse mõjuhindamise juures on viidatud uuringule, kus tuulikute kogukõrgused on kuni 137 meetrit (KSH, lk 93), selliseid tuulikuid müüdi ning paigaldati viimati 2012. aastal. Tuulik kogukõrgusega 137 meetrit tähendab, et tuuliku ülemine laba ulatub 137 meetri kõrgusele ehk tegemist on tipukõrgusega. Täna võimsaima saadaoleva 12 MW meretuuliku GE Haliade-X⁶ kogukõrguseks on 260 meetrit ning viidates 2019. aasta andmetele⁷, on keskmise uue installeeritud meretuuliku võimsuseks 7,8 MW, mille tipukõrgus jääb 180-190 meetri kanti.

Väide KSH-s, et „kõrgemate tuulikutega teadaolevalt asjakohased analüüsid puuduvad“, mistõttu lepatakse 2013. aasta uuringuga, on asjakohatu. Ainuüksi ühest vabalt kasutatavast andmebaasist⁸ leiab 40 uuringut, mis on valminud viimase viie aasta jooksul ning puudutavad tuulikute visuaalseid mõjusid. Lisaks, hiljuti installeeritud tuulikute mudelite andmed on avalikult kättesaadavad ning nende mõju modelleerimine peaks käima KSH juurde. Lisaks tuleks arvestada tehnoloogia arenguga (vt järgnev joonis), mille meretuulikud seni on läbinud, ning viia modelleerimine läbi ka prognoositavate mõõtmetega. Kogu see analüüs on KSH-st puudu, mistõttu ei ole tuuleparkide mõju planeeringus õigesti hinnatud. Planeeringus saab ja peab analüüsima stsenaariume täna teadaolevate tuulikute andmetele tuginedes (+puhver), mitte ajalooliste andmetega.

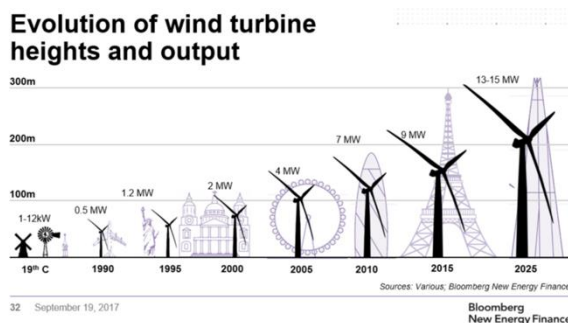
⁴ Saaremaa rannikule plaanitud hiigeltuulepark võib reaalsuseks saada, kättesaadav: <https://www.err.ee/1031057/saaremaa-rannikule-plaanitud-hiigeltuulepark-voib-reaalsuseks-saada>

⁵ Vabariigi Valitsuse 28.05.2020 korraldus nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“, kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/302062020001>

⁶ <https://www.ge.com/renewableenergy/wind-energy/offshore-wind/haliade-x-offshore-turbine>

⁷ <https://windeurope.org/wp-content/uploads/files/about-wind/statistics/WindEurope-Annual-Offshore-Statistics-2019.pdf>

⁸ <https://tethys.pnnl.gov/receptor/visual-impacts>

3. Täname, et olete kaablite ja torujuhtmetega seonduvate tingimuste peatükki planeeringus täpsustanud. Juhime siiski tähelepanu, et planeering koostatakse pikaks ajaks ning Teie tänane argumentatsioon, et kui hetkel pole hoonestusluba väljastatud, siis seda ka ei tule, ei ole õige. Planeeringus on kajastatud ning juurde lisatud mitmeid kaableid, sh planeerimisalast väljaspool asuvaid kaableid, mille rajamises puudub 100%-line kindlus, ometigi on nende võimalikkus visualiseeritud. Palume kohelda siin kõiki osapooli võrdselt, iseäranis kuna Hiiu merealal on menetluses hoonestusloa taotluseid, ning kajastada ka Sunly Wind OÜ poolt varasemates kirjades esiletoodud võimalikke võrgukoridore.
4. Kuna mereala planeeringut on pärast avalikustamist oluliselt täiendatud, siis soovime saada selgitust küsimusele, millise organisatsiooni ettepanekul või millistel kaalutlustel on planeeringust eemaldatud seal esialgses versioonis olnud energiatootmise ruumilised prioriteedid (sh tuuleenergeetika arendamine). Mõneti on see ka mõisteta, sest praeguses vormis on mereala planeering tõesti tuuleenergeetika arengut tugevalt pärssiv, mitte soodustav. Vaatamata esmapilgul väliselt paistvatele suurtele meretuuleenergia aladele, ei planeeri planeering alasid siiski lõpuni tasemeni, mida strateegilisel tasemel oleks vaja teha, ning on seetõttu kliimanetraalsele tulevikule vastutõtav. Leiame, et üks mereala planeeringu prioriteetidest peaks olema meretuuleenergeetika arengu soodustamine.
5. Mereala planeeringut on pärast avalikustamist oluliselt täiendatud. Soovime täiendavalt pöörata tähelepanu täiendustele, mille kohaselt tuleb loamenetluse/KMH tasandil tuulikute asukohtade ja tehnoloogilise lahenduse otsustamisel muuhulgas:
 - a. arvestada varasemalt rajatud ja kavandatavate arendusalade tuulikute paigutusega, et tagada korrapärane üldpilt visuaalsete mõjude seisukohast. Teha koostööd piirkonnas samal ajal loamenetluses olevate arendustega.
 - b. hinnata müraga seonduvaid mõjusid. Vajadusel viia läbi müra modelleerimised ja arvestada modelleerimisel ka teiste piirkonnas asuvate või planeeritavate tuuleparkidega.

Toetame koostööd arendajate vahel, kuid kahetsusväärset on ka siinkohal tegu planeerimisotsuste tulevikku lükkamisega. Juba praeguses protsessis tuleks otsustada, milline peab olema soovitud korrapärane üldpilt ehk tuulikute paigutus ja omavahelised kaugused. Hoonetusloa menetluses ei saa TTJA anda tingimuslikku kooskõlastust, samuti ei saa ühe ettevõtja menetlust panna sõltuvusse teise ettevõtja suvast ja koostöövalmidusest.

6. Mereala planeeringu KSH-st selgub, et võimalike majandusvööndisse loodavate uute looduskaitsealadena on kaalumisel ka mõned alad, mis hetkel kattuvad käesolevas planeeringus välja toodud tuuleenergia arendamise alaga nr 2 (Saaremaast läänes olev ala) ning et võimalikud ettepanekud kaitsealade osas vormistatakse 2021. aasta jaanuariks. Palume Teil sellised alad kuvada planeeringu kaardil ja kajastada ka planeeringu seletuskirjas. Samuti palume tuua viide metoodikale, millest lähtudes pädev asutus laiendab looduskaitsealade piire.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Priit Lepasepp
juhatuse liige
Sunly Wind OÜ